

KHẢ NĂNG KHAI THÁC TƯ LIỆU VÀ ĐƯA THÔNG TIN KHOA HỌC THỐNG KÊ LÊN MẠNG

Nguyễn Thái Hà

Năm 2003, Viện Khoa học thống kê đã nối mạng máy tính và bước đầu đưa vào khai thác sử dụng. Đây là điều kiện thuận lợi để nâng cao hiệu quả mọi mặt hoạt động, hoàn thành tốt các chức năng, nhiệm vụ của Viện Khoa học thống kê, đặc biệt trong việc tuyên truyền, khai thác và phổ biến thông tin nói chung và thông tin khoa học thống kê nói riêng, góp phần quan trọng trong việc phổ biến thông tin, làm giàu kho tư liệu cũng như nâng cao khả năng nghiên cứu của cán bộ Viện khoa học thống kê.

I. Khả năng khai thác tư liệu từ mạng Internet

Trong tình hình hiện nay, khi Viện Khoa học thống kê đã có mạng máy tính thì mạng Internet là một nguồn bổ sung tư liệu rất hiệu quả, ít tốn kém. Từ mạng internet có thể khai thác được những tư liệu (thông tin, sách, báo, tạp chí...) phục vụ cho công tác chuyên môn như:

- Nguồn tư liệu từ mạng VISTA

Mạng VISTA, do Trung tâm Thông tin Tư liệu Khoa học và Công nghệ Quốc gia tổ chức, xây dựng, quản lý và phát triển là mạng máy tính diện rộng về khoa học và công nghệ được tổ chức nhằm chuyển tải trực tuyến các thông tin, các thành tựu mới nhất về khoa học và công nghệ trong nước cũng như trên thế giới đến các thành viên làm công tác khoa học và công nghệ, giúp những người làm công tác khoa học và công nghệ trong và ngoài nước có điều kiện tiếp

cận nhanh tới những thành tựu khoa học và công nghệ trong nước và trên thế giới.

Từ mạng VISTA có thể truy cập vào thư viện kỹ thuật số ACM và Cơ sở dữ liệu khoa học Cambridge cũng như liên kết, tìm kiếm các website trong và ngoài nước. Có thể truy cập vào thư mục của Cambridge Scientific Abstract để tìm và đặt mua sách, tạp chí tư liệu thống kê từ nước ngoài.

- Nguồn tư liệu từ trang Web thống kê các nước

Theo kết quả tìm kiếm từ mạng internet, hiện tại có 90 nước có trang web thống kê. Ngoài ra, còn có rất nhiều websites của tổ chức thống kê quốc tế, các viện thống kê, các hiệp hội thống kê quốc tế, tạp chí, v.v... Trong đó, có một số trang web của các tổ chức thống kê quốc tế, hiệp hội giáo dục thống kê cho phép truy cập, tải xuống và in tài liệu miễn phí.

- Nguồn tư liệu từ các thư viện điện tử, các nhà xuất bản

Có thể tìm kiếm tư liệu thống kê thông qua các thư viện điện tử, thông thường các thư viện điện tử đều có phần kết nối với các nhà xuất bản sách chuyên ngành. Tuy nhiên, giá tiền của các loại sách thống kê rất đắt và khó có khả năng đặt mua trong điều kiện kinh phí hiện nay của Viện, do vậy có thể tìm sách và đặt mua qua hệ thống của Trung tâm thông tin khoa học công nghệ quốc gia dưới các hình thức như bản chụp, quét thành file...

- Nguồn tư liệu từ các website trong nước

Đây là nguồn tư liệu thực tế rất phong phú gồm có trang web của các bộ ngành trung ương, địa phương, tư liệu là báo, chí tạp chí, bản tin,... và nguồn tư liệu thống kê từ các thư viện điện tử trong nước.

Tên và địa chỉ các Website này có thể tìm từ danh bạ của trang chủ Home.vnn.vn, v.v... hoặc sử dụng các từ khoá cơ bản để tìm kiếm trên các trạm tìm kiếm như Google, Vinaseek,...

Qua truy cập và tìm tư liệu khoa học thống kê trên mạng internet, Trung tâm thông tin đã có danh sách các địa chỉ web có thể khai thác để làm giàu kho tư liệu thống kê từ các tổ chức quốc tế, cơ quan, tổ chức, hiệp hội, các trường đào tạo...

II. Khả năng đưa thông tin khoa học thống kê lên mạng

Cuối năm 2003, Viện Khoa học Thống kê bắt đầu thiết lập mạng cho các ứng dụng nghiệp vụ. Trong thực tế thông tin khoa học thống kê đã hoạt động hơn hai mươi năm nên các xuất bản phẩm, xây dựng kho tư liệu khoa học thống kê khá đa dạng. Thời gian gần đây Trung tâm thông tin đã xây dựng một số cơ sở dữ liệu để phục vụ cho cán bộ nghiên cứu của ngành nói chung cũng như cho người dùng tin và dự kiến xây dựng một trang web Thông tin khoa học thống kê trên cơ sở kho tư liệu và các cơ sở dữ liệu của Trung tâm.

1. Kho tư liệu và cơ sở dữ liệu thông tin khoa học thống kê

- Kho tư liệu khoa học thống kê

Kho tư liệu của thư viện của Viện Khoa học thống kê không lớn lắm, nhưng khá đa dạng gồm: sách về thống kê, kinh tế, các đề

tài nghiên cứu, tổng luận, hệ thống các tạp chí kinh tế có liên quan,... Trong kho tư liệu này, ngoài các tư liệu thường xuyên được mua mới bổ sung hàng năm, còn có nhiều tư liệu của nước ngoài được thu thập từ nhiều nguồn khác nhau. Việc quản lý sách của kho tư liệu đã được ứng dụng máy tính. Với tiền đề ứng dụng tin học thì việc đưa kho tư liệu hiện có của Viện Khoa học thống kê lên mạng là có cơ sở.

- Cơ sở dữ liệu của Trung tâm thông tin khoa học thống kê

Trong thời gian qua Trung tâm thông tin khoa học thống kê đã xây dựng một số cơ sở dữ liệu khoa học thống kê như sau:

- CSDL sách khoa học thống kê (hơn 1000 đầu sách);

- CSDL cộng tác viên của tờ Thông tin khoa học thống kê (khoảng 200 bản ghi);

- CSDL bài viết đã đăng trên tờ Thông tin khoa học thống kê (gần 1000 bài);

- CSDL cán bộ khoa học thống kê.

- *Cơ sở dữ liệu dự kiến xây dựng trong thời gian tới*

CSDL các đề tài, công trình nghiên cứu khoa học; CSDL các tổ chức có tham gia nghiên cứu khoa học thống kê; CSDL người dùng tin của Trung tâm thông tin; CSDL các văn bản pháp lý của ngành Thống kê; CSDL cán bộ Viện Khoa học Thống kê; CSDL các báo cáo của các hội nghị hội thảo; CSDL phương án điều tra, các chế độ báo cáo của ngành Thống kê,...

Với các cơ sở dữ liệu đã xây dựng và sẽ xây dựng đều có thể cung cấp cho người sử dụng tin trên mạng khi Viện Khoa học thống

kê xây dựng trang web Thông tin khoa học thống kê.

2. Công cụ cho việc phổ biến thông tin khoa học thống kê trên mạng

- Công cụ cho việc phổ biến thông tin khoa học thống kê

Qua tìm hiểu mạng về các khả năng trợ giúp đưa thông tin lên mạng, công cụ tốt nhất hiện nay cho việc phổ biến thông tin khoa học thống kê là sử dụng một trang Web được thiết kế phù hợp với các đặc tính của nguồn tin đã có và khả năng sẽ có. Việc đáp ứng nhu cầu thông tin mang tính cá nhân và đặc thù riêng vẫn sử dụng các giải pháp truyền thống kết hợp với sử dụng mạng trong truyền tin.

Để tăng cường phổ biến thông tin trên cơ sở các nguồn thông tin hiện có Viện Khoa học thống kê cần xây dựng một trang Web để giới thiệu những thông tin khoa học thống kê cơ bản nhất cũng như cung cấp các địa chỉ tìm tin trên trang thông tin đó.

- Dự kiến cấu trúc thông tin của trang Web thông tin khoa học thống kê, Viện Khoa học thống kê

Trên cơ sở nguồn thông tin khoa học thống kê hiện có và tiềm năng của mạng, có thể xây dựng một trang thông tin về khoa học thống kê. Trang thông tin này nhằm phản ánh các hoạt động nghiệp vụ mới ở trong nước cũng như trên thế giới, giới thiệu các kinh nghiệm ứng dụng các phương pháp nghiệp vụ mới, trao đổi giữa những người ứng dụng cũng như người dùng tin trên toàn quốc, mở rộng trao đổi thông tin khoa học với khu vực và trên thế giới,... Dự kiến cấu trúc trang web thông tin khoa học thống kê như sau:

1. Thông tin chung:

- + Địa chỉ liên lạc và các thông tin cơ bản;
- + Chức năng nhiệm vụ của Viện KHTK;
- + Nhân sự của Viện Khoa học Thống kê;
- + Các nghiệp vụ chính mà Viện đảm nhiệm;

2. Thông tin khoa học thống kê: cập nhật định kỳ theo thời hạn xuất bản;

3. Các đề tài nghiên cứu khoa học thống kê: thông tin tra cứu (nội dung đề tài, chủ nhiệm đề tài, chủ đề và lĩnh vực nghiên cứu);

4. Kho tư liệu thông tin khoa học thống kê: nhánh liên kết với kho tư liệu thông tin khoa học thống kê gồm: Thư viện, địa chỉ tư liệu,...;

5. Các ấn phẩm thông tin khoa học thống kê khác: nhánh cung cấp thông tin về các tổng luận, hội thảo khoa học, các kỷ yếu không định kỳ, chuyên đề khoa học...;

6. Trao đổi: trao đổi giữa người cung cấp thông tin với người dùng tin;

7. Tin nhanh: thông tin về các hoạt động nghiệp vụ mới đang được triển khai hoặc các thông tin mới về các hoạt động nghiệp vụ trên cả nước...;

8. Tin quốc tế: thông tin mới về khoa học thống kê trên thế giới;

9. Chuyện vui thống kê (thư giãn): thông tin, bài viết, các mẫu chuyện vui, hài hước, và thực tiễn về ứng dụng các giải pháp thống kê trong đời sống;

10. Lịch sử thống kê: thông tin về lịch sử phát triển ngành Thống kê Việt Nam và thế giới;

(tiếp theo trang 20)

KHẢ NĂNG KHAI THÁC TƯ LIỆU VÀ ĐƯA....(tiếp theo trang 34)

11. *Liên kết*: cung cấp các địa chỉ trang Web liên quan.

Từ các thư mục chính đều có thể kết nối với các cơ sở dữ liệu liên quan (CSDL cộng tác viên, CSDL bài viết, CSDL các tác giả, CSDL đề tài, công trình nghiên cứu do Viện Khoa học thống kê quản lý, CSDL các nhà nghiên cứu khoa học thống kê...) để tìm tin theo yêu cầu.

Tóm lại việc nối mạng máy tính đã mang lại những kết quả nhất định cho các hoạt động của Trung tâm thông tin khoa học thống kê, tạo điều kiện cho cán bộ Viện tiếp cận với tri thức mới, góp phần nâng cao trình độ chuyên môn và ngoại ngữ.

Trung tâm thông tin Viện Khoa học Thống kê đã xây dựng được các cơ sở dữ liệu phục vụ cho công tác quản lý cũng như khai thác tìm kiếm thông tin. Hiệu quả của các cơ sở dữ liệu này sẽ phát huy khi Viện xây dựng trang Web và cho phép tìm kiếm, tra cứu trực tiếp trên mạng.

Trung tâm thông tin Viện khoa học thống kê là thành viên của Mạng lưới Trung tâm thông tin khoa học công nghệ quốc gia do vậy cần đăng ký sử dụng mạng Vista để trao đổi, khai thác, đặt mua,... tư liệu thống kê. Đồng thời tăng cường sử dụng mạng máy tính để chia sẻ thông tin, quảng bá các hoạt động khoa học thống kê, đặc biệt là thông tin và nghiên cứu, góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của Viện Khoa học thống kê. Mặt khác, cần tăng cường trao đổi với các Trung tâm thành viên thuộc mạng lưới Trung tâm thông tin quốc gia để khai thác và chia sẻ nguồn tài nguyên giữa các trung tâm ■

Nguồn: Báo cáo tóm tắt kết quả nghiên cứu đề tài cấp cơ sở “Nghiên cứu Khai thác tiềm năng mạng máy tính phục vụ cho việc nâng cao hiệu quả và chất lượng công tác thông tin khoa học thống kê” do Trung tâm thông tin, Viện Khoa học thống kê thực hiện năm 2003.